

EEN ONTMOETING MET . . .

JOHANNA LOUWERINA NIEMANTSVERDRIET - LEENHEER, GEBOREN 1 APRIL 1926 IN ROTTERDAM

*Mevrouw J.L. Niemantsverdriet
(foto redactie)*

Ze was - vanaf september 1979 - 12 jaar burgemeester van de gemeente Westerschouwen en de eerste vrouwelijke burgemeester in Zeeland. Een VVD-er in hart en nieren. „Ik ben recht voor z'n raap en er zijn veel mensen, die dat waarderen, ook binnen de politiek.”

„De liberale gedachte is me werkelijk met de paplepel ingegoten,” vertelt mevrouw Niemantsverdriet, „bij ons thuis was er een grote interesse in politiek en er werd voortdurend over politiek gesproken. Ik werd door mijn vader en later door mijn man meegenomen naar bijeenkomsten van wat eerst de Partij van de Vrijheid heette en later de VVD. Het hoorde er gewoon bij, dat ik meeding naar lezingen. Het kwam niet in me op, om me daar tegen te verzetten, want in die tijd deed je nog gewoon wat je vader en later wat je man je zei. Mijn man en ik raakten al bevriend met elkaar, toen we nog in de stad op school zaten, dat was in oorlogstijd. Later werd het liefde en zijn we getrouwd.”

Vader Leenheer was directeur van een bergings- en transportbedrijf in Rotterdam. Een bedrijf met drijvende bokken en sleepboten, waarvoor vooral

na de oorlog en na de ramp van 1953 veel werk aan de winkel was. „We woonden vlakbij de haven in Rotterdam-Zuid. Het was een heel apart wereldje, met veel vertier. We waren thuis met drie kinderen.” Mevrouw Niemantsverdriet verloor op 12-jarige leeftijd haar moeder. Op een kwetsbare leeftijd, zo aan het begin van de puberteit. „Mijn vader heeft daar veel onder geleden. Hij wist niet goed, wat hij met de situatie aan moest en ondertussen moest zijn werk gewoon doorgaan. We hadden bovendien een groot huis, waar veel onderhoud aan was. Er kwamen huishoudsters bij ons in huis, zodat alles toch zo goed mogelijk kon verlopen. Het was een heel gemis, maar mijn vader heeft alles naar zijn beste vermogen opgevangen.”

Na de HBS begon ze in 1942 aan een huishoudkundige-opleiding aan de Graaf Florisstraat in Rotterdam. „Ik denk daar nog vaak aan terug, hoe je je door die oorlogstijd heen moest slaan. Er was overal gebrek aan, ik zat 's avonds bij een kaarsje mijn huiswerk te maken. Je wist toen ook nog niet hoe lang die oorlog zou gaan duren. Je moest maar overal het beste van zien te maken. Na de oorlog was alles om ons heen ontregelt en kapot. Ik wilde graag studeren, maar bij het bedrijf van mijn vader was er een berg werk te doen. Ik moest bij hem op kantoor aan de slag, de boekhouding doen. Mijn vader had geen rijbewijs, hij durfde eigenlijk niet goed auto te rijden. Hij vond, dat ik mijn rijbewijs maar moest halen. Hij had een eigen chauffeur, maar die begon op een gegeven moment met een eigen bedrijfje. Zo werd ik de particulier chauffeur van mijn vader. Eigenlijk ook manasje-van-alles en daarbij kwam ik in een pure mannenwereld terecht, daar heb ik later wel profijt van gehad. Ik ging overal mee naar toe. Het was in die tijd heel ongewoon, dat er een jonge vrouw bij belangrijke besprekingen zat. Dat ze er bovendien ook nog een eigen mening op nahield, dat was helemaal nieuw. Mijn vader kreeg echter steeds meer vertrouwen in mijn doen en laten en zo gebeurde het steeds vaker, dat hij mij het

woord liet voeren bij onderhandelingen met bijvoorbeeld Rijkswaterstaat. Later nam mijn zes jaar jongere broer de zaken over.”

Ze deed veel praktische kennis op in haar 'mensenwereldje'. In een bedrijfstak, waar bij nacht en ontij wordt gevaren, moet je 24 uur paraat zijn. „Soms waren er plotseling 's nachts ergens problemen, dan moest er een sleepboot of een drijvende bok bijkomen. Ik ging dan de ronde doen om de bemanning te porren. Op de heenweg maakte ik hen wakker, op de terugweg stonden de mannen klaar om opgehaald te worden. Af en toe een hondenbaan. Ik heb altijd graag met hen samengewerkt, ook met de baggeraars, een aparte wereld van stoere mannen met een klein hartje en altijd bereid om hard te werken. Ik kijk nog altijd met veel plezier op die tijd terug.”

„In 1953 hebben de drijvende bokken van ons gewerkt in de Schelphoek bij Serooskerke bij het afzinken van de caissons. Toen de laatste caisson afgezonken werd, stond ik daar met mijn neus bovenop. Al vanaf die tijd stamt mijn liefde voor Schouwen-Duiveland. Ik ben door mijn werk wereldwijd geconfronteerd met veel zaken die kapot gemaakt waren door rampen en oorlogen. Je leert daardoor, dat alles weer zijn normale gang kan gaan, als je maar doorzet om de boel weer opnieuw op te bouwen. Je moet trouwens wel leren om ermee om te gaan.”

In 1949 trouwde ze met de weg- en waterbouwkundige Jan Niemantsverdriet. „Ik bleef gewoon werken, want mijn man kende me zo en hij vond het best.” Ze kregen een zoon en namen later de zoon van een studievriend van haar man op in het gezin, omdat zijn moeder niet voor het kind kon zorgen op dat moment: „Het is overigens net mijn eigen kind hoor.” Haar man had een administratieve functie bij de Holland-Amerikalijn. In 1964 maakte het gezin een wereldtrip met een passagiersschip. „We zijn toen 10 maanden bij vrienden in Sydney in Australië gebleven. Het was goed voor de kinderen, om de taal te leren. Ik had er nooit willen blijven. Er is maar één Holland. Na twee weken krijg ik al de kriebels als ik op vakantie ben. Dan

wil ik weer terug. Op Schouwen voel ik me thuis.”

In 1965, kort na haar terugkeer uit Australië, wordt ze lid van de VVD. Ze woont dan met haar gezin in Rozenburg, aan de Maasboulevard. Aan die boulevard kan men de zeeschepen in en uit zien varen. Die bijzondere band met het water blijft bestaan.

„Mijn man nam me toen mee naar VVD-vergaderingen. Zelf zocht ik die niet eens zo op. In 1970 werd de lijst voor de gemeenteraad samengesteld voor Rozenburg. Ik werd gevraagd om tweede op die lijst te gaan staan. Ik werd tot raadslid gekozen en direct daarop tot wethouder. Ik was toen 44 jaar en had een stuk levenservaring. In die tijd woonden er 33 nationaliteiten in Rozenburg. Ik kreeg sociale en personele zaken en volkshuisvesting in mijn portefeuille. Mijn ambtenaren en ik hadden de zorg voor de nieuw op te richten dienstencentra, waarbij allerlei voorzieningen er direct ingepland moesten worden. Rozenburg maakte een snelle ontwikkeling door, waarbij het inwonertal en het aantal ambtenaren zich verdubbelde. Ik deed mijn werk graag. De VVD gaf mij een bepaalde vrijheid in gebondenheid. Je bent gebonden aan de meerderheid van de raad, binnen dat stramien van de politiek moet je opereren. Als burgemeester en wethouder hoor je respect op te brengen voor andere partijen. Je moet plannen haalbaar maken en rekening met elkaars mening houden.”

„Ik ben nooit bang geweest om initiatieven te nemen. Dat komt door mijn verleden. In mijn werk moest ik wel aanpakken en overal op afstappen. Wij zaten veel pro Deo in allerlei verenigingen en ons bedrijf sponsorde ook veel. Alles wat je voor anderen doet geeft plezier. Een goed verenigingsleven is een noodzaak in de maatschappij. Verenigingen zijn de pijlers van de samenleving.”

„Met de Vereniging Stad en Lande ben ik het heus niet altijd eens geweest in mijn bestuurderstijd. Het behoud van van het landschappelijke deel, daar ben ik het wel mee eens. De vereniging legt de problemen, die daarmee gepaard gaan, open. Ik zie het toerisme als iets van voorbijgaande aard. Op een modieuze trend kan je

geen beleid stoelen. Er zal naar een meer duurzaam soort werkgelegenheid gezocht moeten worden voor deze regio."

De herindeling is haar nog steeds een doorn in het oog. „Ik ben niet conservatief, maar ik zie nog steeds geen voordelen. Alles is veel te groot-schalig. De dorpen hebben een eigen karakter en nu wordt de hele boel op één hoop geveegd." Ook het overheidsbeleid van nu kan haar goedkeuring nauwelijks wegdragen. „Vroeger werd je geleerd, om eerst te sparen en dan pas iets uit te geven. Tegenwoordig verzinnen ze zelf, dat er misschien wel eens een subsidie aankomt en daar worden dan hun plannen op gebaseerd. De meeste keren komt die subsidie er helemaal niet, maar niemand die dat dan nog controleert. Als die subsidie uitblijft, kan de bevolking het gelag betalen en daarbij gaat het dan meestal niet om zulke kleine bedragen. Laten we het hebben over het nieuwe gemeentehuis. Meer dan 43 miljoen moet dat gaan kosten en reken maar op een overschrijding van minstens 10 % tussen uitvoering en presentatie. De burgerij moet dit gaan betalen."

Mevrouw Niemantsverdriet zat in 27 besturen, waarbij vooral mensen die sociaal gezien in de knel zaten, op haar konden rekenen. Verenigingsleven en de daarvoor benodigde dorpshuizen hadden haar aandacht. Een van haar grote liefdes was het bestuurswerk voor de bibliotheek. Op Schouwen-Duiveland hielp ze de plaatselijke voorzieningen van de grond tillen. Een bezige bij. Wat vond haar man van haar niet aflatende ijver? „Hij stond me overal in bij, want hij vond dat ik me moest kunnen ontplooiën en mijn talent moest gebruiken. Afgelopen jaar is hij helaas overleden, net nadat we ons appartement in Brouwershaven in de Muralt hadden betrokken."

Ze kijkt met veel plezier terug op de tijd dat ze burgemeester was van Westerschouwen. „De Oosterscheldewerken verliepen allemaal via onze gemeente. Ik zat weer in de weg- en waterbouw. In eerste instantie zou er geen weg komen over de Oosterscheldekering. Ik heb me er toen zeer voor ingespannen, om die er toch door te krijgen. Veel heen en weer gepraat met

de lobby in Den Haag heeft ons toch een verbindingsweg opgeleverd."

Over haar partij, zoals die zich nu manifesteert, is ze minder tevreden. „De geest van de tijd is, dat het eigen belang sterk overheerst, ook binnen mijn partij. Wij leerden vroeger het algemeen belang te dienen, maar dat is er nu niet meer bij. Degenen, die zich werkelijk ergens bij betrokken voelen, worden nu monddood gemaakt. Dit soort goede raadsleden wordt weggemanipuleerd. Het sociale gevoel werd in onze generatie versterkt, nu is er een instroom binnen de VVD van mensen, die alleen hun eigen belangen via de partij behartigen. Plannen die wij indertijd in onze gemeente met een sociale doelstelling hadden gemaakt - neem bijvoorbeeld bungalowpark de Soeten Haert bij Renesse - zijn in een totaal andere vorm uitgevoerd. Niet met de achtergrond die wij op het oog hadden. Uit de erfpachtopbrengst van de Stichting Renesse werd de Soeten Haert gefinancierd. De doelstelling erachter was, om een sociaal plan met vacantiewoningen voor gehandicapten aan de kust uit te voeren. Uniek in Nederland. Daarbij zou een zaaltje worden gebouwd voor het sociale gebeuren. Wij hadden landelijke organisaties daarin mee. Later is dat plan met 185 bungalows op een totaal andere manier uitgevoerd en zonder de achtergrondsgedachte, die wij eraan gehecht hadden. De landelijke gehandicaptenorganisaties zijn opzij geschoven."

Mevrouw Niemantsverdriet legt langzamerhand haar functies neer. „Ik borduur nu veel, lees de kranten en wandel met de hond." Maar ook in haar seniorenappartement in Brouwershaven, blijft ze aan het roer. Ze werd door de vereniging van huiseigenaren van de Muralt gekozen tot voorzitter. „We vergaderen in een restaurant, zijn we er gezellig even uit met z'n allen. Ik weet de wegen bij de gemeente en zo komt mijn werk hier ook nog van pas."

Brouwershaven, 11 september 1998

B. Romijn-de Raat